

טעינת סוללה בשבת בדמיון למוכין ואבנט – 1077

לאן הגענו... לעיל עסקנו ב'מילוי' כר תחילה או לאחר נפילת המוכין. ובדין האבנט שמותר להכניסו אפילו במכסניים חדשים – כיון שדרכו ברהצאה בהכנסה - ולדעת הגר"ש אלישיב זצ"ל, כיון שהמכסניים הינם 'כלי' אף ללא האבנט משא"כ בכר ללא המוכין.

מה ההשלכה לטעינת הסוללה (בהתעלם מהפעילות החשמלית) ? האם היה נחשבת 'כלי' כשהיא לא טעונה ? האם יש משמעות לכך שהחשמל 'לא נראה' אף שניתן להימדד ולראות את תוצאות פעולתו ? האם דומה למיגנוט זמני או קבוע בו עסקנו לעיל ? אם אדם מטעין סוללה ובה בעת משתמש בה – באותה כמות חשמל – האם יש בכך איסור ?

חשוב ! טעינת סוללה באמצעות גנרטור דיני (באמצעות ידיה/מנואלה) שאין בו מלאכת מבעיר של דלק וכדו' להפעלתו – מה דינו בשבת ?

תחילה יש לדעת מה היא סוללה ? סרוק :

מהי טעינת סוללה ? באופן פשוטני – כאשר הסוללה "ריקה" זה אומר שהאלקטרוניס הלכו "מצד לצד" הטעינה משיבה אותם לצד הראשון – ואז היא ראויה שוב לשימוש. זרם החשמל "דוחף" את האלקטרוניס בחזרה למקומם הראשון. נדמה את הסוללה לתיק שיש בו שני תאים נפרדים. בתא האחד יש "אלקטרוניס" (וכמו "מוכין" בכר ?). בשעת חיבור שני קטבי הסוללה באמצעות תיל מתכתי, ה"מוכין" עוברים מתא לתא (ובדרך יכולים לעשות "עבודה" כמו הפעלת נורה), לאחר ש'נגמרים' האלקטרוניס – הסוללה "ריקה". תהליך הטעינה (באמצעות חשמל) מחזיר את האלקטרוניס לתא הראשון ואז הסוללה מוכנה שוב לשימוש.

בנין שבת פרק כ"ה עמ' קע"ד

ולפי הסבר זה באיסור מילוי השעון נראה פשוט שאסור להטעין סוללות חשמל (בטריות) שצריכים להטעין אותן פעם ביום דדמי לשעון שאע"פ שדרכו תמיד לערוך מ"מ חשיב כל פעם ככלי שהתקלקל ומתקנו מחדש וה"נ הסוללות כשהתרוקנו מחשמל נחשבות כמקולקות ואינן ראויות לכלום וע"י שמטעין מתקן ועושה כלי חדש ואפילו כשהסוללה עדין מלאה במקצת אסור להטעינה כדין שעון שאסור לעורכו אפילו כשפועל וכמש"כ המשנ"ב סי' של"ח ס"ק ט"ו אמנם לצורך חולה שאין בו סכנה כתב המשנ"ב שם שמותר לערוך השעון בשעה שפועל וה"נ לכאורה מותר להטעין את הסוללה כשעדין היא מלאה אם היא מסייעת לצורכי רפואה או למכשיר רפואי

נסה לעמוד על הדומה והשונה בין הקפיץ של שהשעון למילוי הסוללה ? האם גם לחזו"א ? האם יש כאן "מוליד" ?

שו"ת מעשה חושב חלק ח' עמ' לד אות ג' ואילך / שעון אלקטרוני

ובשעון בו תאים פוטו אלקטריים ובעת אשר האור נופל עליהן הם הופכים את האור לזרם חשמלי המגיע למנגנון ההפעלה ומשתתף בהפעלת השעון ולעיתים גם מטעין בחשמל את סוללות השעון הרי שהבאת השעון ממקום חשוך למקום מואר בודאי נחשבת כמעשה ממש של האדם כמבואר במשנה ובסוגיית הגמרא סנהדרין דף ע"ז ע"ז ובדברי התוס' שם ד"ה סוף שאם מביא אדם כפות לחמה ומת מחוס החמה נחשב המביא כרוצח ממש ואע"פ שהשמש היא שהמיתה כמו כן גם בענינו באם הביא את השעון מצל לשמש או מחושך לאור נחשב הדבר שהוא יצר את הזרם החשמלי ובמיוחד לפי דברי הבית יצחק במפתחות ליור"ד ח"ב סי' ל"א אשר לדעתו יש ביצירת זרם חשמלי משום איסור מוליד...

(האם עצם הטענת הסוללה היא יצור זרם – האם ההפעלה של השעון הנובעת מכך ?)

וא"כ בענינו יוצא לכאורה כי יש לאסור ענידת שעון אלקטרוני עם תאים פוטו אלקטריים מאחר וטלטולו יביא להבאתו ממקום חשוך למקום מואר ובעקבות כך להפעלתו ולהטענתו.

אכן נראה שיש מקום לדון להקל גם באופן שהוצאת השעון מחושך לאור מוסיפה כח חשמל למערכת השעון ואין לחשוש בזה מצד איסור מוליד וכדלהלן דהא נפסק בשו"ע או"ח סימן ש"י"ח ט"ז מותר ליתן אינפאנדה כנגד האש במקום שהיד סולדת ואע"פ שהשומן שבה שנקרש חוזר ונימוח וברמ"א שם וכל שכן קדירה שיש בו רוטב שנקרש שכשהשומן נימוח אינו בעין דשרי ויש מחמירין ונהגו להחמיר מיהו במקום צורך יש לסמוך אסברא ראשונה. ועי' בט"ז שם סק"א ובמג"א סקמ"ב שהטעם להחמיר בנדון שהוא משום דין נולד כמו משקין שזבו ועי"ש עוד מה שכתבו שאף לדעת המחמירים בנדון משום נולד הוא משום שהשומן צף מלמעלה והרי הוא בעין ולכן הוי נולד אבל במקום שלא יהיה ניכר הדבר לא יהיה בו דין איסור נולד.

ואם כן בענינו מאחר ובפעילות השעון לא ניכר מאומה בעת שמביאו למקום אור לכן יש מקום לומר שאין לחשוש באופן זה משום חשש איסור מוליד.

ובנדון דידן אפשר דאין בכך משום מוליד מטעם נוסף ועפ"י מש"כ הים של שלמה ביצה פ"ב סימן ל"ד שאם אינו מתכוין לתוצאה אין בכך משום דין מוליד ובענינו הרי בזה שיוצא למקום אור אין הכוונה להוליד עי"ז זרם חשמלי בכך...

(מדוע נחשב אינו מתכוון, ואמנם אינו חושב על כך עכשיו, אבל הוא קנה שעון זה בידיעה שכן היא דרך טעינתו)

(?)

ואף שיתכן שהמצברים יתמלאו ע"י האור - מ"מ אם המצברים הם קטנים ומחברים לשעון וקשה להוציאן לעצמן אין לראות את המצבר ככלי בפני עצמו אלא כחלק מגוף השעון, והשעון הרי פועל בין כך ובין כך. וראה שע"י או"ח סי' של"ח ס"ק א' שכתב להקל במקום הצורך בשעון קפיץ שאפשר למלא אותו בעודו פועל. ואף אם לא נסמך על הקולא הזאת בנוגע לשעון אולם בנידון שלנו שאינו מתכוון לכך ואינו צריך לזה כל כך אע"פ שמסתמא הוי פס"ר דניחא ליה דהא ניחא ליה שלא יגמר המתח במצברים מ"מ אין צורך לזה כרגע ועיין במגיד משנה (הל' שבת פ"ב ה"ב ובמג"א סי' ש"ח ס"ק ל"ו) ובפרט שהוא בגדר של מתעסק ברגע זה ועיין בשו"ת רעק"א סי' ח' ובשו"ת עונג יו"ט חאו"ח סי' כ"א.

אך אע"פ שנתבאר שאין בשעון אלקטרוני עם תאים פוטו אלקטריים חשש מוליד עדיין היה מקום לחוש בזה לאיסור בונה או מתקן מנא לפי הדעות הסוברות שבחיבור מעגל חשמלי יש בכך חשש איסור בונה וכמו שכתב החזון איש או"ח סי' נ' אות ט' שהרי כאן עם הבאת השעון לאור נוצרת זרימה חשמלית מהתאים הפוטו אלקטריים למערכת ההפעלה של השעון.

אולם נראה לומר, שבנידון דידן, אין מקום לחשש זה וזאת מאחר שכל חשש בונה הוא במערכת אשר זרימת החשמל מעוררת אותה לחיים ולפעולה אבל בענינו הרי גם בלא החשמל המתקבל עתה פעילות השעון הייתה כסדרה ויוצא שאין כאן בהבאת השעון לאור כל תוספת יצירה היכולה לתת לכך דין בונה או מתקן מנא וכבר נתבאר אצלנו במק"א שיש לחלק בזה בין חיבור למקור חשמלי קיים שמסוגל לקיים את המיתקן לזמן מרובה לבין סיבוב טורבינה לעשיית חשמל שאין בזה אלא שימוש בכח וראה גם מה שכתבנו בזה בספרנו החשמל בשבת פ"ט אות א'.

אמנם יש מקום לדון בנדון מצד חשש איסור כתיבה שהרי האור מפעיל בסופו של דבר יצירת ספרות המתהוות ע"י כח החשמל ואע"פ שהכתב אינו מתקיים מאחר והספרות מתחלפות ללא הרף אבל הרי גם בכתב שאינו מתקיים קיים איסור דרבנן אף באינו מתכוון ועי' במג"א סי' ש"ד סק"ה ובנדון זה קשה לצרף סברת מתעסק מאחר ובדרך זו נוכל להתעלם מכמה איסורי שבת.

ואף אם נרצה להשתמש בסברא דלעיל שהרי הספרות תהיינה בין כך שגם אם האור לא יהיה יתקבל הזרם החשמלי מהסוללות אך בכל אופן אם יש אור רב הזרימה מהסוללות נפסקת וכל הכתיבה נעשית על ידי האור שהביא את השעון אליו ודומה הדבר למלאכה הנעשית באמצעות מכונה הפועלת מאליה ובא אדם וסילק את המכונה והמשיך את המלאכה בכחו או שסילק אש מתחת לקדירה והעמיד תחתיה אש אחרת וכל כיו"ב, ואינו דומה למקרה של חשש בונה במעגל חשמלי מאחר ושם האיסור ביצירה חדשה אשר הזרם החשמלי הופך את המערכת ומעוררה מדומם לכעין דבר חי, ולכן שם אם בין כך המערכת תהיה תמיד בפעולה, הרי לא יצא ובנה שום דבר חדש...

ואע"פ שיש לדון בדבר, אף בכל אופן נראה שראוי להחמיר שלא להשתמש בשעון כזה, אא"כ תמצא דרך לכסות את המקום שבו קרני האור המגיעים לשם נהפכים לזרם חשמלי

ובדבר ענידת שעון הפועל בשיטה קינטית אשר לפי המידע שקבלתי אינו פועל ע"י סוללה טעונה אלא באמצעות גנרטור זעיר המופעל ע"י תנודות היד ומטעין חשמל בקבל וממנו מופעל השעון אך בכל זמן יש בו בשעון מטען מספיק של חשמל כדי לפעול כשבועיים ללא הזנה נוספת.

והנה בנוגע לזה יש לחלק בין אם השעון המופעל ע"י הוא שעון של מחוגים לבין אם הוא שעון דיגיטלי שקיים בו צג המקרין ספרות וכן יש לחלק בזה אם הגנרטור מזין ישירות את המנוע של השעון ואת המתח הנותר הוא מעביר לקבל או שהוא מזין את הקבל והשעון מקבל הזנה מהקבל או כלל ההזנה היא לקבל ורק כשהקבל מתמלא עוברת ההזנה ישירות לשעון וכאשר יתבאר רלאור האמור לעיל אות ג' לגבי שעונים בעלי תאים פוטו אלקטריים להפעלת השעון והטענת המצברים הרי עצם יצירת המתח באמצעות חשיפת השעון לשמש דינו כמעשה גמור של האדם אלא ש"ל בזה שאפי' לדעת החזו"א אין בזה משום איסור בונה או תיקון מנא משום שאין כאן תוספת יצירה (- עיין לעיל לגבי מוליד למחצה בשיטת החזו"א אליבא דפרופ' לב והגרש"ז) וגם י"ל שאין בזה משום חשש מוליד מאחר שלא ניכרת בו בשעון שום הולדה וגם שלפ"ד היש"ש אין דין מוליד באינו מתכוון

ומעתה אם מדובר בשעון שהגנרטור מזין את הקבל והקבל את השעון הרי שיש מקום לדון להקל בזה דהרי כבר הזכרנו לעיל מה שהביא השע"י או"ח סי' של"ח סק"א בשם כמה פוסקים שהקילו למתוח ולמלא שעון קפיץ בעודו פועל כי כל עוד הוא פועל אין בזה משום תיקון אלא רק כדי שלא יפסיק מהילוכו וכ"ש בנדו"ד שיש בו בשעון מטען חשמל מספיק שדי בו לכשבוועיים ימים ללא שום צורך בהזנה נוספת ועכ"פ בודאי שאין לו צורך לשבת זו במתח המיוצר ע"י הגנרטור ובפרט שכל פעולת הגנרטור ע"י תנודות היד נעשית באינו מתכוון וכמתעסק ונראה שמטעם זה יש מקום להקל אפי' במקום שקיימת אפשרות שמפעם לפעם מזין הגנרטור את המנוע של השעון בצורה ישירה

אך באם המתח שנוצר ע"י הגנרטור כתוצאה מתנודות היד מזין ישירות את השעון הרי אע"פ שגם בלא"ה היה השעון פועל מ"מ הרי"ז כמי שסילק אש או כל מקור אנרגיה אחר מתחת לסיר המתבשל ובו בזמן העמיד תחתיו אש אחרת וכיו"ב דפשיטא דמכאן ואילך כל הפעולה מתייחסת אליו וכפי שכתבנו לעיל אות ד' (+ועיין...)

ומ"מ באם השעון שבנדו"ד הוא שעון של מחוגים שכל מה שיש לחוש בו הוא לענין תיקון מנא שע"י יצירת המתח נעשה בו תיקון של העמדתו על מכונו, הרי בזה יש מקום לומר דמאחר דגם בלא"ה יכול השעון לפעול במשך כשבועיים ואין צורך עתה בתיקון דאין בכח"ג משום תיקון מנא דאיסור תיקון מנא כה"ג יש לדון בו משום מכה בפטיש ומסתברא דכל מכה בפטיש שאין בו צורך והוא כבר גמור או שיגמר מעצמו בלעדי פעולה זו אין בזה מלאכה

וכדמות ראה לדבר יש להביא מדברי רש"י שבת דף ע"ד ע"ב בהא דאמר רבא האי מאן דעבד חביתא וכו' ובהא דאמר אביי האי מאן דעבד חילתא וכו' וכן מהא דאיתא בגמ' ביצה דף ל"ג ע"ב לענין קטימת קיסם וע"ד שכתב הה"מ פ"ב מהל' שבת ה"ב והו"ד במג"א סי' ש"ח סקל"ו דכל שהוא מפני תיקון כלי מי שאינו מתקנו פטור דה"ה ש"ל כן בנדו"ד הואיל וא"צ כלל למעשה התיקון שבשעון שהרי הוא יכול לפעול מעצמו גם בלעדי התיקון וזאת בנוסף על מה שיש מקום להקל בזה מצד שהוא אינו מתכוון ומתעסק אך מ"מ בודאי שיש בזה משום הידור שלא לעונדו בשבת אמנם בשעון דיגיטלי הפועל בשיטה זו נראה דודאי יש להחמיר טפי שלא לעונדו בשבת שהרי בשעון זה התוצאה המתקבלת מן המתח הנוצר ע"י הגנרטור היא הופעתן של הספרות ע"ג הצג ויש בזה עכ"פ משום כתיבה שאינה מתקיימת שאסורה מדרבנן ובשעון זה נראה דיש להחמיר בכל אופן שיש לחוש שמנוע השעון ניזון ישירות מן המתח שנוצר הגנרטור דהיינו אפי' בשעון שבד"כ הגנרטור מזין את הקבל והקבל מזין את השעון ורק בשעה שהקבל מלא ניזון השעון ישירות מן הגנרטור.

תורת המחנה/ הרבנות הצבאית: הטענה או החלפת סוללות במכשיר חשמלי, ותיעדוף השארתו פועל כל השבת

הטענה או החלפת סוללות במכשיר חשמלי, ותיעדוף השארתו פועל כל השבת פרק ד | את"צ (www.idf.il)

שאלה: האם יש להעדיף החלפת סוללה במכשיר קשר, או בטלפון סלולרי, על פני הטענתם באמצעות חיבורם ישירות למטען? האם ראוי להשאיר אמר"ל פועל כל העת, למרות שבשל כך יוצרך להחליף את הסוללה במהלך הלילה?

תשובה: נפסק בשו"ע^[1] מוכיח שנפלו מן הכסת (מהשמיכה), מותר להחזירם, אבל אסור ליתנם בתחילה בכסת^[2], והיינו לפי שבנתינתם שם לראשונה, יוצר את הכסת, ונמצא מתקן כלי.

על פי זה יש מפוסקי דורנו^[3] שכתבו שאין לחבר סוללה למכשיר חשמלי, ואפילו כשאנו עובד, הואיל ובכך נמצא מתקנו לשימוש. ברם, יש שנקטו^[4] שאין לראות את הסוללה כחלק מהמכשיר עצמו, ובמיוחד נכון הדבר במכשירים שהדרך להחליף בהם את הסוללה בתדירות גבוהה.^[5]

מאידך, אפשר שבהטענת סוללות בשבת יש משום 'תיקון כלי', וכעין שמצינו שיש מן הפוסקים^[6] שאסרו לכוון שעון מכני (למתוח את הקפיץ הגורם לו לפעול) מטעם זה. אמנם יש שחילקו^[7] בין כינונו בשעה שהוא מושבת, לבין כינונו בשעה שהוא פועל, שאז אינו אלא מאריך את זמן פעולתו. על כן נראה^[8] שיש להימנע מהטענת סוללות (מלבד איסור השימוש בחשמל בשבת), אלא שניתן להקל בכך כל עוד הסוללה לא התרוקנה לגמרי.

עוד יש להוסיף שפשוט הדבר שחל איסור על כל הפעלה או כיבוי של מכשיר חשמלי, ומאחר וגם בנסיבות מבצעות יש למעט במעבר על איסורי השבת, לפיכך כעיקרון, באם ניתן הדבר, ראוי^[9] להשאיר את המכשיר פועל כל העת, ובאותם מצבים שנצרך להטעין סוללה, יש להעדיף להטעינה קודם שתתרוקן לחלוטין (ויכסה מבעוד יום את נורית הביקורת שעל המטען, כך שלא יהיה לו ענין בהדלקתה בשעת ההטענה).

במידה שהסוללה התרוקנה ועליו להחליפה או להטעינה, ואין הבדל בין מספר הפעולות החשמליות הנילוות הכרוכות בכך, וחומרתן, נראה שבמכשיר שהרגילות להחליף בו את הסוללות בתדירות גבוהה, יש להעדיף את החלפת הסוללה על פני הטענתה, ואילו במכשיר שאין רגילות להחליף בו את הסוללות אלא אחת לתקופה ממושכת, יש להעדיף את הטענתו על פני החלפת הסוללה בו.

עם זאת יש להדגיש שתמיד יש לשקול בזהירות שמא אם ישאיר את המכשיר פועל כל העת, עלול להיווצר מצב בו יוותר עם מכשיר שתיפקודו לקוי, ובלא סוללה טעונה וזמינה.

התאמת מכשירי שמיעה נטענים לשימוש בשבת / הרב שי סימנובסקי / אמונת עיתך / ניסן תשפ"ג

עקב כניסה לשוק של מטענים (למכשירי שמיעה) המצוידים בסוללה פנימית – אנו מוצאים לנכון לפרסם הנחיות עדכניות לרכישת מכשירי שמיעה נטענים ולשימוש בהם בשבת. סעיפים א-ג כוללים רקע כללי בנוגע לטעינת מכשירי שמיעה בשבת (הבקאים בנושא יכולים לדלג עליהם), וסעיפים ד-ט עוסקים בתיאור המכשירים החדשים ובהנחיות לשימוש בהם.

א. רקע: מכשירי שמיעה נטענים בחיבור לרשת החשמל

בשנים האחרונות מתרחב והולך השימוש במכשירי שמיעה עם סוללות נטענות. מכשירים אלו ידידותיים יותר למשתמש באופן כללי, אך זקוקים להטענה יום-יומית. רוב המשתמשים במכשירי השמיעה (אך בהחלט לא כולם) זקוקים למכשירים אלו על מנת לשמור על התפקודים הבסיסיים ביותר, בכל הנוגע לתקשורת תקינה עם הסביבה (ללא צעקות ונפנופי ידיים).

עם כניסת המכשירים לשימוש לפני כמה שנים עלתה השאלה אם וכיצד ניתן לטעון אותם במהלך השבת, כדי שהמשתמש לא ייוותר ללא יכולת שמיעה כל שהיא. לשם כך פרסמנו בעבר הנחיות לטעינת המכשיר באמצעות 'גרמא' (המותרת בשבת לשם מניעת צער, וכן לשמירה על תפקודים בסיסיים – ע"פ פסיקת הגרש"ז אוירבך^[1] באופן הבא: 1. חיבור המטען (מעין מארז עם תושבות למכשירי השמיעה – אשר בהנחת המכשירים בו נוצר מגע חשמלי המשמש להטענה, בדומה להטענת מכשיר טלפון אלחוטי, אוזניות אלחוטיות וכיו"ב) מערב שבת לשקע החשמל באמצעות שעון שבת שקעי; 2. כיוון שעות הפעולה בשעון השבת לשעות הלילה המאוחרות, כדי שיהיה ניתן להניח את המכשירים בתושבת לפני השינה, כשהזרם מנותק; 3. הוצאת המכשירים מן התושבת בבוקר, לאחר שהטעינה הסתיימה והזרם שוב מנותק. באופן זה המכשיר נטען בגרמא – דהיינו לאחר ההנחה בתושבת שעון השבת מחבר את הזרם למטען באופן אוטומטי, ללא התערבות האדם, ובאופן דומה הוא מנתק אותו.

מנגנון הטעינה של מכשירי השמיעה (ברוב הדגמים ^[2] בנוי כך: עם ההנחה של המכשיר בתושבת הוא נכבה ונטען, ועם ההוצאה מן התושבת הוא מופעל מעצמו, ללא צורך בפעולה יזומה מצד המשתמש להדלקה או לכיבוי של המכשיר. מאחר שבשבת אסור לחבר ולנתק את ההטעינה באופן ישיר, כאשר מבקשים להטעין בשבת לפי ההסבר לעיל – ההדלקה והכיבוי של מכשיר השמיעה יתבצעו בהתאמה לחיבור ולניתוק הזרם מן המטען – כך שהמשתמש אינו צריך לעשות כל פעולה יזומה מצידו.

ב. טכנולוגיה מתקדמת: מטען בעל סוללה פנימית

בשנים האחרונות נוסף חידוש טכנולוגי למטענים אלו – מטען בעל סוללה פנימית עצמאית, המאפשר להטעין את מכשירי השמיעה דרך התושבת, גם כאשר המטען עצמו אינו מחובר לחשמל באותו הרגע (מובן שמפעם לפעם יש לחבר את המטען לחשמל, כדי לטעון את הסוללה הפנימית). באמצעות מטענים עם סוללה פנימית, ניתן לטעון גם כאשר נוסעים או מתארחים במקום שאין בו חיבור זמין לרשת החשמל. ואולם השימוש במטענים אלו אינו מאפשר את טעינת המכשיר בשבת על פי ההלכה, משום שמיד עם הכנסת המכשיר למטען, מתחבר המעגל החשמלי של הטעינה באופן ישיר ומיידי. לכן בעת התאמת מכשירי שמיעה נטענים יש לוודא שישנה אפשרות לטעינת המכשיר בשבת, דהיינו שהמטען המסופק אינו כולל סוללה פנימית, והטעינה מתבצעת אך ורק בחיבור לרשת החשמל. כך ניתן להטעין בשבת בדרך המותרת באמצעות שעון שבת שקעי, כמפורט לעיל.

למיטב ידיעתנו, נכון להיום, לרוב הדגמים של מכשירי השמיעה הנמצאים בשוק יש אפשרות להטעינה באמצעות שני סוגי המטענים, עם/ללא סוללה פנימית. לכן יש לוודא שהמטען המסופק אינו כולל סוללה פנימית. כמו כן נכון להיום לא ניתן לנטרל או לנתק את הסוללה הפנימית של המטען, ולכן יש לבחור במטען מתאים כאמור, ללא סוללה פנימית.

ג. המשמעות למעשה

המעוניינים בהתאמת מכשיר שמיעה חדש חייבים לוודא (מלבד אישור הלכתי לשימוש במכשיר עצמו) שהמטען הנלווה למכשיר הוא ללא סוללה פנימית (אנו מקווים כי בעתיד הלא רחוק יצוין בגוף האישור ההלכתי שם ודגם של המטען המתאים לשימוש בשבת בכל מכשיר שמיעה). משתמשים שכבר רכשו מכשיר שמיעה נטען – עליהם לוודא אם המכשיר שברשותם כולל סוללה פנימית. אם הוא כולל סוללה, מומלץ לפנות בהקדם למשווק ולבקש מטען חלופי ללא סוללה פנימית. כדי לזהות אם למטען שברשותכם יש סוללה פנימית, או שהנכם מתכוונים לרכוש מטען כזה, להלן כמה מאפיינים נפוצים: ניתן להשתמש במטען ללא חיבור לרשת החשמל; על גבי המטען ישנו חיווי בולט למידת הטעינה של סוללת המטען; דגם המטען כולל את המונח 'to-go' המעיד כי הוא מיועד לשימוש בדרכים וכדו'.

אמונת עתיד 99, הרב ישראל רוזן / צבירת אנרגיה סולרית להפעלה חשמלית בשבת

שאלה א האם מותר בשבת לצאת מהבית בכובע שבמחציתו מורכב מאוורר זעיר המופעל באמצעות קולטי שמש זעירים המצויים בו וכאשר קרני השמש מאירות עליו כנפי המאוורר מתחילות להסתובב ב האם מותר בשבת לצאת מהבית עם שעון המצויד בקולטי שמש זעירים המטענים את הסוללה שבו.

תשובה שני המקרים שהוזכרו בשאלה נראים כלפי חוץ זהים אך דינם שונה בתכלית.

במקרה הראשון של מאוורר סולארי הפועל באמצעות קרני השמש היציאה החוצה עם המכשיר המתואר כשהוא מוצמד לכובע נחשבת להפעלתו בידיים ולכן הדבר אסור גם אם ברגע היציאה אין כוונה מפורשת להפעיל את המאוורר ואף שאין פעולת מיתוג נעשית בידיים אלא באמצעות אלקטרוניקה והתוכנה עובדת מאליה אף על פי כן הדגש ההלכתי מתמקד במבחן התוצאה אם משהו שאני מעוניין בו הופעל בשל מעשיי כמו יציאה לשמש המפעילה מאוורר על הכובע הדבר אסור בסופו של דבר המנוע מופעל באמצעות סגירת מעגל חשמלי האסורה בשבת כפי שהתקבלה ההלכה ואין צורך להרחיב כאן בנימוקיה וזו נגרמה ממעשה האדם ולכן הפעולה אסורה אין צורך לנתח את הנסיבות הפיסיקליות שגרמו את סגירת המעגל החשמלי מכיוון שבכל מקרה זה נחשב למעשה ידי האדם ומכיוון שזו דרך שימוש של המאוורר אין משמעות הלכתית לכך שהפעלה לא נעשתה בידיים אלא בהליכה ברגל או בשאר חלקי הגוף.

אולם במקרה השני של שעון הנטען בשבת באנרגיה סולרית העניין מורכב יותר ויש להבחין בין סוגים שונים של שעונים סולריים א בסוג הפשוט ביותר השעון מופעל כל הזמן בעזרת סוללה נטענת שבתוכו ותפקיד המערכת הסולרית היא רק להטעין את הסוללה במקרה כזה אין בעיה ביציאה לשמש עם השעון בשבת מכיוון ל מכיוון שהסוללה יכולה לספק את המתח הדרוש להפעלת השעון לזמן רב והאנרגיה המופקת מקרני השמש אינה מחדשת שום מתח חשמלי אלא רק צוברת אנרגיה בסוללה ולעתים מגבירה מעט את המתח הקיים הגברת מתח קיים אינה אסורה ודינה כישינוי זרם' שהותר לפי פוסקים רבים גם אם המתח החשמלי שנוצר מהאנרגיה הסולרית גורם לניתוק ההזנה מהסוללה ומחליף אותה במישורין בהפעלת המנוע אין בכך בעיה מפני שלמשתמש לא איכפת מכך ומבחינתו השעון ממשיך לתפקד כרגיל בלא שינוי

ואולם במקרה שבו הסוללה הפנימית חלשה ואין בה די אנרגיה להזין את השעון למשך כל השבת ורק היציאה לשמש מאפשרת זאת יש לאסור את היציאה בשעון כזה.

(האם גם טעינה שאיננה סולארית אלא חשמלי כך דינה?)

ב ישנם שעונים סולריים שבהם עם היציאה לשמש מתחיל השעון להפעיל פונקציות נוספות למשל מחוג שניות שאינו מוצג כאשר השעון מוזן מהסוללה מכיוון שלרובא דעלמא איכפת מקיום תוספות אלו נראה שיש לאסור את היציאה לשמש עם שעון זה .